

Håndmotorik

sådan måde, at det medfører mere modne funktioner på et stadigt højere niveau.

3. At samordningen med funktioner på et højere niveau påvirker og modner funktionerne på lavere niveauer«.

128 Denne definition af siddemodenhed skyldes den ungarske forsker Emmi Pikler, hvis udviklingsbeskrivelse bygger på børnenes selvstændige bevægelsesaktiviteter.

Hun lægger vægt på, at barnet selv skal erobre de forskellige grundlæggende færdigheder, støttet og opmuntret af de voksne, at de fysiske omgivelser skal indrettes svarende hertil, og at man så vidt muligt undgår at anbringe børn situationer, som de ikke selv kan klare – f.eks. ikke anbringe et spædbarn siddende, når det endnu ikke er siddemodent.

Emmi Pikler & Anna Tardos: »Some Contributions to the Study of Infant's Gross Motor Activities«, International Congress og Applied Psychology, Amsterdam 1969.

En kort redegørelse for Piklers arbejde findes i »Vuggestueliv«, 1990.

129 Lillemor Johnsen: »Integrated Respiration Theory/Therapy«, Oslo, 1981.

130 I en kronik med overskriften »Det forstolede menneske« (Information 18. sep. 1983) skrev forfatteren Carsten Jensen bl.a.: »... I det postindustrielle arbejdsløshedssamfund har vi ikke hård hud på hænderne, men på ballerne af at sidde for meget ... Den dag, hvor jeg for første gang bliver siddende roligt med bagdelen på stolen uden at rutsche frem og tilbage, den dag kan jeg bryste mig af at være blevet voksen ... De »forstolede mennesker« betegnes som: »mutanter ... produkter af en krydsning, stole med ansigter og menneskelig polstring«. Om det moderne liv siges, at »liggestolen er vor skæbne i ferien, som læne- og kontorstolen er det i hverdagen og flysædet på rejsen«.

131 Disse kriterier er udarbejdet på grundlag af Carolyn Sinclair: »Movement of the Young Child«, Merrild, 1973.

132 En gennemgang af kaste- og gribeudviklingen findes i Britta Holle: »Læse-skriveparat?«, Munksgaard 1981.

Hændernes funktion er en væsentlig, men ofte upåagtet del af den motoriske udvikling. Menneskers hænder tjener både som redskab for *kommunikation*, som *manipulations*-, *bære*- og *løfteredskaber* og som *føleorganer*.

10.1 Håndmotorik og kommunikation

Mens primitive dyrs kommunikation hovedsageligt sker gennem lugt-, farve- og lydsignaler og forskellige ritualiserede kropspositurer, har man set eksempler på, at aber kan benytte en form for tegnsprog.

Chimpanser hævdes at kunne angive hensigter, situationer, handlinger, retninger etc. ved hjælp af gestikulationer, som hos disse dyr har udviklet sig langt ud over blot at være stereotype signaler.¹³³ I den forbindelse har der været teorier om, at menneskets særlige sprog evne skulle have udviklet sig på grundlag af den type gestikulation.¹³⁴

Håndbevægelser udgør også en væsentlig del af vores måde at kommunikere med hinanden på – især omkring alt, hvad der vedrører følelser. En forsker fremhæver i denne sammenhæng, at hånds funktion som udtryksredskab er en ofte upågtet side af håndmotorikken, og at den for små børn i højere grad end for voksne er et effektivt udtryksmiddel, som barnet i legen udnytter til at signalere følelser, det endnu ikke kan udtrykke i ord.¹³⁵ En dårligt udviklet håndmotorik skulle derfor begrænse et lille barns udtryksmuligheder og dets mulighed for kontakt med andre.

Som en interessant detalje i relation til håndmotorikkens udvikling kan nævnes, at barnet omtrent samtidig med pinsetgrebets opdukken begynder at bruge pegefingern til at pege med, og at dette igen tidsmæssigt falder sammen med den fase i motivationsudviklingen, hvor barnet begynder at være interesseret i samspil med andre om et fælles objekt (afsnit. 2.1).

Noter side 180